

ЛІКУВАННЯ ФАСЦІОЛЬОЗУ У КІЗ

Одним із розповсюджених захворювань гельмінтної природи у сільськогосподарських тварин є фасціольоз, викликаний трематодами *Fasciola hepatica*.

Механічний і токсичний вплив фасціол спричинює структурні порушення в різних органах, що призводить до змін кровотворної системи, ураження печінки, нирок тощо. Клінічно захворювання часто перебігає у нетиповій формі, оскільки характерні симптоми його виявляються лише за значної інтенсивності інвазії і гострого перебігу.

У кіз захворювання проявляється наступним чином. Тварини в'ялі, періодично займають вимушене лежаче положення, у більшості випадків не реагують на подразники. За аускультатії — серцевий поштовх посилений, тони серця приглушені, акцент другого тону в *p. opt.*, аорти. Жуйка в'яла, коротка (18–32 хв), на пережовування кормової грудки тварини здійснюють 20–30 жувальних рухів. У кіз встановлюють олігохромемію, гіпохромію, гіперпротеїнемію, гіпоальбумінемію, низький альбуміно-глобуліновий коефіцієнт (0,37±0,02), гіпохолестеролемію, холемілірубінемію.

Інтоксикація за фасціольозу спричинює клітинну деструкцію, циротичні та холестатичні явища в гепатоцитах, на що вказують гіпоферментемія аспарагінової і аланінової амінотрансфераз (АсАТ, АлАТ) та підвищення активності гаммаглутамілтранспептидази (ГГТП). Окрім того, у кіз відмічали олігурію, гіперстенурію, мікрогематурію, циліндрурію, збільшення в сечі вмісту сечовини і креатиніну.

У практиці фахівців ветеринарної медицини боротьба з цим захворюванням здебільшого завершується етіотропною терапією (призначенням антгельмінтика). Водночас терапевтичні засоби, які сприяли б відновленню втрачених функцій основних систем організму, здебільшого не застосовують, що нерідко спричинює передчасне вибракування або загибель кіз. Тому розробка ефективної схеми лікування кіз за фасціольозу набуває особливої актуальності, що й лягло в основу нашої роботи.

Для її виконання відібрали групу хворих на фасціольоз кіз, яким застосовували лікувальні препарати за наступною схемою: антгельмінтик Бронтел-Плюс (1 мл/10 кг м.т. підшкірно у внутрішню поверхню стегна); внутрішньом'язово — РБС (регенераторний біостимулятор, що містить комплекс природних низькомолекулярних негормональних органічних біологічно-активних речовин тваринного походження, які супроводжують процеси ембріогенезу та диференціювання клітин і спрямовано активують всі системи організму на пошук та усунення патологічних змін, сприяють більш повній реалізації генетичного потенціалу організму) у дозі 1 мл на 10 кг маси тіла і Катозал (3 мл/гол.). Курс лікування тривав 10 днів. Окрім того, упродовж 5 днів тваринам внутрішньовенно (крапельно) ін'єктували 5 %-ний розчин глюкози (3 мл/1 кг м.т.). За тваринами проводили спостереження впродовж 20 днів.

Поліпшення загального стану у 28,6 % кіз виявили на 5-й день, у інших на 6–9-й дні. Однак, біохімічні показники крові і сечі, які характеризують стан гепатобіліарної і ренальної систем, не змінилися. Не виявили позитивних змін при дослідженні крові і сечі у кіз і на 10-й день спостережень.

В кінці дослідної роботи (20-й день) апетит у кіз був задовільний, на пережовування однієї кормової грудки вони витрачали 62–80 жувальних рухів. Тривалість жуйного періоду — 43–51 хв. У тварин встановили підвищення (до норми) в крові гемоглобіну та індексів «червоної» крові — МСН і МСV, що зумовлено позитивним впливом фосфорних сполук (входять до складу катозалу), які покращують всмоктування феруму в кишечнику і компонентів РБС (глікопептиди), що знижують рівень тканинної гіпоксії та сприяють посиленню нормобластичного кровотворення і зменшення впливу токсинів та імунокомплексів на мембрани еритроцитів.

ГОСПОДАРЮ НА ЗАМІТКУ

Коза ламанча: вуха — не головне

Коза породи ламанча вперше виведена у США і зареєстрована в 50-х роках внаслідок схрещування ламанчських кіз, завезених у Мексику з Іспанії, і високопродуктивних кіз альпійської, зааненської, тогенбурзької і нубійської порід. Характерна ознака — дуже короткі вуха (спадок іспанських предків). Їх розрізняють два види: гофровані, тобто дуже короткі й без хрящів, і карликові — не більше 4–5 см. Морди плоскі й рівні. Середній зріст — 71 см у кіз і 76 см у козлів. Вага дорослої кози — не менше 52 кг. Грайливі, ніжні, люблять ласку. Первістка дає 3 літри молока щодня, а вже за другим окотом — 7 л. Молоко дуже приємне на смак, з 4% жирністю, без запаху, довго не скисає. Рекордна молочна продуктивність — 2047 кг молока і 53,8 кг молочного жиру. Коза ламанча народжує раз на рік, приводить 2–3 козенят. Молодняк ламанчі дуже стійкий до хвороб. Швидко росте при різноманітному раціоні — буряки, дерть, сіно, обрізані молоді пагони фруктових дерев, винограду.

Виявили позитивні зміни і зі сторони біохімічного складу сироватки крові. Вміст альбумінів підвищився на 24,9 %, що вказує на позитивну дію білкових компонентів препарату РБС на синтезувальну функцію гепатоцитів. Під впливом РБС і катозалу поліпшується ліпідний обмін (рівень холестеролу збільшився на 14,2 %) та процеси глюкуронування й виведення кон'югованого білірубину (у 57,1 % тварин уміст його не виявляли) в жовчні капіляри. У частини тварин виявили зникнення явищ холестази, відновлення концентраційної та фільтраційної функції клубочкового апарату нирок, на що вказують низький уміст у сечі білка ($0,025 \pm 0,0062$ г/л) та креатиніну — $10572,5 \pm 711,7$ мкмоль/л.

Таким чином, РБС і Катозал, в якості відновлювальної терапії за фасціольозної інвазії, поліпшують загальний стан тварин, еритроцитопоез, білок- і білірубіносинтезувальну функції гепатоцитів, ліпідний обмін, концентраційну та фільтраційну здатність нирок. **ЗТ**

АВТОР

Головаха В.І., д.в.н.
Слюсаренко С.В., Слюсаренко А.О., к.в.н.,
Білоцерківський НАУ

ЯКІСТЬ І БЕЗПЕКА КОРМІВ: ЄВРОПЕЙСЬКА ВИМОГА

Враховуючи важливість контролю якості кормів для продуктивних тварин за усіма факторами небезпеки, створено світову концепцію контрольних заходів «від лану — до столу». Сьогодні спостерігається підвищення рівня забруднення довілля токсичними мінеральними елементами, радіонуклідами, пестицидами. Виявлення вмісту полютантів у ланцюгу «грунт — вода — корм — сільськогосподарська продукція» є одним з завдань Української лабораторії якості і безпеки продукції АПК (УЛЯБ АПК).

За даними FAO, щорічно понад 25 % обсягу світового врожаю зернових уражається мікотоксинами. На відміну від забруднення середовища та сільськогосподарської продукції токсичними мінеральними елементами, забруднення кормів мікотоксинами більшою мірою залежить від природних факторів. Основними продуцентами цих низькомолекулярних токсичних продуктів вторинного метаболізму є цвілеві гриби родів *Fusarium*, *Aspergillus*, *Myrothecium*, *Stachybotrys*, *Trichoderma*, *Trichothecium*, *Penicillium*. Питома вага збитків від недоодержання тваринницької продукції у встановлені технологією вирощування терміни внаслідок мікотоксикозів становить понад 80%. Так, навіть незначне ураження мікотоксинами кормів для бройлерів, що не викликає загибелі птиці та явних клінічних проявів отруєння, може значною мірою зменшити приріст. А збільшення періоду годівлі птиці тільки на один день зменшує прибуток щонайменше на 2%.

У країнах ЄС регламентовані достатньо жорсткі вимоги до вмісту небезпечних та токсичних сполук, які вимагають від України запровадження принципів управління системою якості у вітчизняних лабораторіях (акредитація за ДСТУ ISO/IEC 17025:2006 «Загальні вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій» (ISO/IEC 17025:2005, IDT)).

УЛЯБ АПК має в своєму арсеналі потужну базу сучасних приладів для визначення мікотоксинів, залишків пестицидів та важких металів, радіонуклідів. Тож є всі умови для забезпечення повного комплексу досліджень на предмет безпеки і якості об'єктів навколишнього середовища, кормів, харчової продукції на всіх етапах її виробництва. **ЗТ**

АВТОР

Інна Беліменко,
м.н.с. відділу управління якості, стандартизації
та внутрішнього аудиту УЛЯБ АПК